

Maciej Grochowski

Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków

Wybór i nieokreśloność jako komponenty semantyczne przymiotnika *dowolny*

Słowa kluczowe: semantyka, składnia, współczesny język polski, przymiotnik, zaimek nieokreślony

Key words: semantics, syntax, contemporary Polish language, adjective, indefinite pronoun

Koniecznym warunkiem opisu systemu gramatycznego i leksykalnego każdego języka naturalnego jest podział jednostek leksykalnych tego języka na klasy funkcjonalne na podstawie kryteriów syntaktycznych, motywowanych semantycznie (Wajszczuk 2010). Każdy podział, poprawny metodologicznie i empirycznie potwierdzony, musi być podziałem orientacyjnym i tymczasowym. Jednostki leksykalne są bowiem zbiorem otwartym. W wyniku analizy coraz to nowych jego elementów wykrywane są idiosynkratyczne właściwości jednostek.

Jednym z wielu przymiotników, składniowo i semantycznie nietypowych, jest jednostka *dowolny*. Trudności z jej opisem na pierwszy rzut oka nie widać. Jest wyrazem odmiennym przez liczbę, rodzaj i przypadek, i jak większość przymiotników wchodzi w związki formalnoskładniowe z rzeczownikami, dostosowując wartości swoich kategorii gramatycznych do wartości kategorii rzeczowników. Jak większość przymiotników jest jednostką niestopniowalną, co potwierdza NKJP (brak w nim form komparatywu i superlatywu). Dlatego też zaskakująca jest kwalifikacja *dowolny* w ISJP i w WSJP jako przymiotnika stopniowalnego (w obu znaczeniach!). WSJP podaje nawet cały paradygmat odmiany przymiotnika w stopniu wyższym (*dowolniejszy*). Fakty te nie mają jednak istotnego znaczenia dla charakterystyki składniowo-semantycznej tytułowego przymiotnika.

Dopiero analiza definicji słownikowych jednostki *dowolny* i ich porównanie z przytoczonymi w słownikach przykładami jej użycia, a zwłaszcza z przykładami, jakie podaje NKJP, skłaniają do refleksji. Definicje, w znacznym stopniu powielane, zawierają typowe błędy leksykograficzne, są mało komunikatywne i nie przynoszą odpowiedzi na pytanie, co znaczy objaśniany wyraz. W definicjach wyliczane są bliskoznaczniki przymiotnika (*swobodny, wolny, jaki bądź*) oraz frazy nominalne, nie mniej złożone semantycznie od definiendum. Związek tych fraz z przykładami

użycia przymiotnika jest luźny. Trudno na przykład dociec, na czym polega zależność między występującą w definiensie frazą „nieograniczony / nieskrępowany żadnymi zasadami / przepisami / nakazami” (SJPD, SJPSz, USJP, SWJPDun, ISJP) a ilustrującym ten definiens wypowiedzeniem *Wymień dowolną liczbę*, powielanym w tych samych słownikach: Czy wymienienie liczby przez adresata mogłoby być ograniczone jakimiś przepisami bądź nakazami, skoro liczba ma być dowolna? Jedynie powtarzająca się w większości definicji fraza „zależny od woli” częściowo oddaje znaczenie wyrazu, choć nie zawsze jest jasne, czyją wolę autorzy definicji mają na myśli. Może to być wola mówiącego albo innego niż mówiący wykonawcy czynności, o której jest mowa w wypowiedzeniu. W paru słownikach oprócz *woli* wymienia się także bardziej złożone znaczeniowo *upodobania* (wymagające osobnych rozważań), które łączy z *wolą* co najmniej jeden wspólny komponent semantyczny, mianowicie ‘chcenie’. Umieszczenie *woli* i *upodobań* w tym samym definiensie nie jest trafne i to zarówno we frazie konstytuowanej przez koniunkcję, jak i przez alternatywę (WSJP).

W ISJP i w WSJP uznano *dowolny* za wyraz dwuznaczny. Decyzja ta nie ma poważnego uzasadnienia. W obu słownikach obie definicje charakteryzują to samo znaczenie (którego podstawą jest pojęcie wyboru), przyjmując jedynie inny sposób jego ujęcia. Potwierdzają to też cytowane przykłady, a w WSJP również kolokacje (frazą w *dowolnym czasie* ilustruje oba znaczenia). Druga definicja w ISJP „Coś, co jest dowolne, [...] nie zostało celowo ani umyślnie wybrane” opisuje omawiany wyraz z punktu widzenia cech, których nie ma w jego znaczeniu. Z tym naturalnie można się zgodzić, cech takich jest jednak znacznie więcej. Sama ich eliminacja nie zastąpi definiensa ekwiwalentnego względem definiendum. W drugiej definicji w WSJP, która nie wnosi niczego nowego w porównaniu z pierwszą, został skontaminowany wybrany przez kogoś obiekt ze zbiorem stanowiącym podstawę wyboru. Nie można dokonać wyboru elementu ze zbioru „z tego powodu”, że należy on do tego właśnie zbioru. Jest to typowy błąd *petitio principii*. Trafne jest natomiast samo ujęcie w WSJP podstawy wyboru, za pomocą komponentu ‘jeden z wielu możliwych’, którego nie ma w definicjach przymiotnika *dowolny* w innych słownikach.

Definicje wyrazu *dowolny* nie pozostają w żadnej korelacji z charakterystycznymi dla przymiotników sposobami ich użycia, wynikającymi z ich właściwości syntaktycznych. Składnia w artykułach słownikowych jest nieobecna. Na podstawie gramatyk języka polskiego oraz syntetycznych ujęć składni przymiotnika (por. np. Laskowski 1998: 57, 62–63; Milewski 1965: 104–107; Nagórko 1996: 188–190; Szumska 2007; Szupryczyńska 1980; Wróbel 2001: 244 i n.) można przyjąć, że typowy przymiotnik polski występuje w zdaniu w pozycji atrybutywnej i/lub predykatywnej; por.

- (1) *Na stole leży czarny ołówek.*
- (2) *Ołówek leżący (który leży) na stole jest czarny.*
- (3) *Do plastikowego kosza wkładano brudną bieliznę.*
- (4) *Kosz, do którego wkładano brudną bieliznę, jest plastikowy.*

Próba zastosowania tej wiedzy do jednostki *dowolny* może przynieść wyniki negatywne. Por. wypowiedzenia (5) – (8), dewiacyjne semantycznie:

- (5) **Mecz odbywa się w dowolnym miejscu.*
 (6) **Miejsce, w którym odbywa się mecz, jest dowolne.*
 (7) **Ewa wychodzi za mąż za dowolnego mężczyznę.*
 (8) **Mężczyzna, za którego Ewa wychodzi za mąż, jest dowolny.*

Przykłady te nie świadczą o tym, że *dowolny* nie występuje w pozycji atrybutywnej ani predykatywnej; por. wypowiedzenia akceptowalne z badanym przymiotnikiem jako atrybutem (9) – (13) i orzecznikiem (14) – (17). W grupie nominalnej omawiana jednostka ma szyk prymarnie antepozycyjny względem rzeczownika, jest to jej nienacechowana pozycja linearna. Zdecydowanie rzadsza postpozycja również nie jest wykluczona, por. (13). Badany przymiotnik jest zdolny do lewostronnego przyłączania operatorów metapredykatywnych; por. np. (10), (11), (17).

- (9) *Dowolna grupa osób może stanowić rodzinę.* (NKJP)
 (10) *Notebooki łatwo jest przenosić w niemal dowolne miejsce w obrębie mieszkania.* (NKJP)
 (11) *Czuję, że nie obejdzie się bez zbyt dowolnego ich interpretowania przez ludowych kaznodziejów.* (NKJP)
 (12) *Zapytajcie dowolnego faceta o jego samochód, a usłyszycie historię miłosną.* (NKJP)
 (13) *Możemy porozmawiać na tematy dowolne. O pogodzie, planach na wakacje i o egzaminach.* (NKJP)
 (14) *W gdańskim ratuszu obowiązują ciemne marynarki, spodnie lub spódnice oraz białe bluzki. Ale fason jest dowolny.* (NKJP)
 (15) *Liczba kuponów nadesłanych przez każdego z czytelników jest dowolna, wszystkie wezmą udział w losowaniu nagród.* (NKJP)
 (16) *Każdy może przysłać pięć prac. Minimalny format zdjęć czarno-białych wynosi 18x24 cm, natomiast technika ich wykonania jest dowolna.* (NKJP)
 (17) *Formalny podział tekstu na rozdziały wydaje się zupełnie dowolny.* (NKJP)

Porównanie przykładów akceptowalnych z nieakceptowanymi pokazuje, że na wypowiedzenia z przymiotnikiem *dowolny* nałożone są, zdeterminowane jego znaczeniem, ograniczenia w zakresie referencji i modalności.

Po pierwsze, *dowolny* implikuje istnienie zbioru więcej niż jednoelementowego, w skład którego wchodzi obiekt bądź stan rzeczy, do którego odnosi się ten przymiotnik ('dowolny X spośród X-ów', np. *dowolna bluzka spośród bluzek, dowolne zebranie spośród zebrań*). Inaczej rzecz ujmując, skoro *dowolny* zależy od woli (chcenia) tego, kto wybiera, a wybór z kolei zakłada istnienie alternatywy ('wybór między czymś a czymś innym'), to znaczenie tego przymiotnika jest sprzeczne z jednoelementowością zbioru; por. dewiacyjne

- (18) **Pożyczę regulamin studiów od dowolnej osoby pracującej w dziekanacie, ale wiem, że w dziekanacie pracuje tylko jedna osoba.*
 (19) **Zawiadam o wypadku Adama dowolną osobę z jego rodziny, ale wiem, że nie ma on nikogo prócz matki.*

Przytoczone wypowiedzenia z przymiotnikiem *dowolny* (9) – (17) potwierdzają tezę o wieloelementowości zbioru obiektów (stanów rzeczy), do którego należy obiekt reprezentowany przez rzeczownik współwystępujący z tym przymiotnikiem albo stanowiący podstawę orzekania cechy dowolności. Z semantycznego

punktu widzenia *dowolny* jest więc przymiotnikiem elektywnym (Drózdź-Łuszczuk 2006); por.

(20) *Aby narysować dowolny (kształt) z tych kształtów, wybierz i przytrzymaj przez chwilę narzędzie.* (NKJP)

(21) *Zaznacz dowolny (wierzchołek) z wierzchołków wyświetlonych w narożnikach mapy bitowej.* (NKJP)

Właściwość ta ma bardzo rzadko swoją reprezentację składniową; por. np. dopuszczalne interpretacje: *dowolne miejsce w obrębie mieszkania spośród (możliwych) miejsc* w (10), *dowolny facet spośród facetów* w (12), *dowolny fason ubrań spośród (możliwych) fasonów* w (14). Por. też niżej uzasadnienie wewnętrznej sprzeczności wypowiedzeń (5) – (8).

Po drugie, granice dowolności są wyznaczone przez wybór. Obiekty i stany rzeczy dowolne mają status wielkości potencjalnych, w momencie dokonywania wyboru aktualizują się, a tym samym przestają być dowolne. Świadczy o tym fakt, że badany przymiotnik wyklucza kookurencję z wyrażeniem indeksowym, np. z imieniem własnym czy zaimkiem wskazującym (w NKJP nie ma tego rodzaju połączeń); por. dewiacyjne

(22) **Na stole leży ten dowolny ołówek.*

(23) **Brudną bieliznę wrzucamy do tego dowolnego plastikowego kosza.*

(24) **Dowolny Nowak otwiera konferencję.*

Grupa nominalna z atrybutem *dowolny* jest więc zawsze, używając terminologii Zuzanny Topolińskiej, grupą niewyznaczoną, reprezentującą argument niescharakteryzowany (Topolińska 1977: 59; 1984: 303) i to bez względu na to, czy zawiera wykładnik referencji. W wypowiedzeniach dewiacyjnych (5) – (8) zachodzi sprzeczność między referencją wyznaczoną, wynikającą z ich znaczenia, a referencją niewyznaczoną grupy imiennej z przymiotnikiem *dowolny*. Nadawca wypowiedzeń (5), (6), mówiąc o określonym meczu, że się odbywa (a nie że dopiero się odbędzie czy że jest planowany), nie może zarazem twierdzić, że jego miejsce stanowi przedmiot wyboru. Analogicznie jest w wypowiedzeniach (7), (8): skoro mówi się, że Ewa właśnie wychodzi za mąż, a nie że dopiero ma zamiar to zrobić, to mężczyzna, za którego wychodzi, musiał już zostać wcześniej wybrany, nie może więc być osobą dowolną.

Po trzecie, fraza nominalna z przymiotnikiem *dowolny* jako typowy reprezentant deskrypcji nieokreślonej jest komponentem zdania orzekanego o mówiącym (Wierzbicka 1969: 143–151). To on dokonuje wyboru jednego lub większej liczby obiektów (bądź stanów rzeczy) o określonych właściwościach spośród elementów zbioru otwartego. Przymiotnik *dowolny* może kookurować z liczebnikiem, natomiast zbiór, którego elementy stanowią przedmiot wyboru, nie podlega kwantyfikacji numerycznej. Por. np.

(25) *Dwie dowolne osoby, które do nas jutro zadzwonią podczas transmisji meczu, dostaną miłe prezenty.*

(26) **Nasze przedszkole może zapewnić opiekę dowolnej liczbie dzieci. Wynosi ona sześćdziesiąt.*

Po czwarte, dowolność jest sprzeczna z faktywnością (Kiparsky P., Kiparsky C. 1971; Danielewiczowa 1998; Grzegorzczkowska 2010), co stanowi logiczną konsekwencję tezy, że obiekty i stany rzeczy dowolne są wielkościami potencjalnymi.

Łatwo zauważyć, że przymiotnik *dowolny* występuje w wypowiedzeniach niedeklaratywnych, czyli niepodlegających wartościowaniu logicznemu (konstituowanych m.in. przez formy trybu rozkazującego i warunkowego). Są to z reguły wypowiedzenia odnoszące się do przyszłości, wyrażające m.in. możliwość lub konieczność. Por. np.

(27) *Można wszystko robić, co się chce, nic nie obowiązuje, nic nie wykracza poza tę jedną noc balu, można się ubrać w dowolny kostium, nikt nie ma prawa mieć na drugi dzień pretensji, że mnie nie rozpoznał.* (NKJP)

(28) *Kiedy weszliśmy tam niedzielnego wieczora, mogliśmy wybrać dowolny stół, gdyż oprócz nas nie było absolutnie nikogo.* (NKJP)

(29) *Bunt przeciwko władzy ludowej w każdej chwili mógł wybuchnąć w dowolnym zakątku kraju.* (NKJP)

(30) *Sądysz, że którykolwiek dzikus z tej dzielnicy zrozumiałby treść dowolnej debaty politycznej?* (NKJP)

(31) *Wszelkie proroctwa dotyczące dalszych losów tej sytuacji byłyby dowolne i jałowe.* (NKJP)

(32) *Weź w dłoń pierwszą kartkę. Zamaluj ją całą dowolnym kolorem.* (NKJP)

Dewiacyjne są natomiast wypowiedzenia z *dowolny* komunikujące o realnym stanie rzeczy, a więc takim, który miał miejsce w przeszłości lub ma miejsce aktualnie. Por. np.

(33) **Na tym ruchliwym skrzyżowaniu wpadł wczoraj pod tramwaj dowolny mężczyzna.*

(34) **Przed wyjazdem kupiłem na dworcu dowolną książkę do czytania na podróż.*

Badany przymiotnik jest charakterystycznym składnikiem wypowiedzi regulujących różnego rodzaju ludzkie działania, np. przepisów, instrukcji, zaleceń, ogłoszeń o konkursach, zawodach, turniejach; por.

(35) *Po prezentacji wszystkich reportaży wydrukujemy ich listę oraz kupon, za pomocą którego będą mogli państwo głosować na dowolny reportaż. Jedna osoba może głosować tylko raz, na jeden tekst i jedną audycję.* (NKJP)

(36) *Obtaczam w pieprzu kotlety z dowolnej części połędwicy, kładę je na rozgrzaną oliwę, podsmażam po minucie z każdej strony i odkładam na talerz.* (NKJP)

(37) *Wszystkie zebrane w kapeluszu kartki mieszamy i wyciągamy w dowolnej kolejności.* (NKJP)

Wypowiedzenia pełniące podaną funkcję mogą być konstituowane przez czasownik w formie czasu teraźniejszego mającego znaczenie nieaktualne; np.

(38) *Dyrekcja przyjmuje dowolne zażalenia i skargi pracowników.*

(39) *Na powłokę szafki nadaje się dowolna tkanina, np. kreton czy cienki len.* (NKJP)

(40) *Związek logiczny między wartością logiczną dowolnego zdania warunkowego a jego transpozycją stwierdza wspomniane już poprzednio prawo transpozycji.* (NKJP)

Por. też (36), (37).

Reasumując przedstawione hipotezy na temat znaczenia badanego przymiotnika, trzeba stwierdzić, że ma on stosunkowo prostą strukturę treści, można mu przyporządkować taką oto reprezentację semantyczną: **dowolny X z/spośród X-ów**: 'taki X, że mogę go wybrać z/spośród X-ów; nie jest ważne, który'. Jest ona

z pewnością dyskusyjna, jej ewentualne ulepszenie wymaga koordynacji z reprezentacjami jednostek semantycznie pokrewnych.

Dotychczasowe rozważania skłaniają do przypuszczenia, że osobliwość wyrazu *dowolny* jako przymiotnika polega na jego pokrewieństwie semantycznym z zaimkami nieokreślonymi z morfemem *-kolwiek*, tworzącymi zbiór wykładników „kwantyfikacji szczegółowej nieokreślonej ze znaczeniem dowolności” (sytuowanych często na pograniczu kwantyfikacji szczegółowej i ogólnej; por. analizę *wszelki* w: Grochowski 2000). Taki termin w odniesieniu do zaimków typu *ktokolwiek*, *jakikolwiek* w polskiej literaturze składniowej upowszechniła Renata Grzegorzczkowska (1972, 1987, 2010). Badali je również Andrejewicz 2001; Błaszczak 1999; Cyra 2001; Drózd-Łuszczak 2006; Grochowski 1997; Kiklewicz 1993; Wierzbicka-Piotrowska 2011. O ros. zaimkach z morfemem *-nibud'* zob. m.in. Bogusławski 1998; Karolak 1987; Padučeva 1992; Růžička 1973.

Badania Elżbiety Wierzbickiej-Piotrowskiej (2011: 79–80, 111, 155), która wymienioną serią zaimków zajmowała się najbardziej szczegółowo, potwierdzają tezę, że należące do niej jednostki nie mają odniesienia do obiektów świata rzeczywistego i że wypowiedzenia z tymi jednostkami dotyczą świata możliwego, są niefaktywne. Autorka zwraca uwagę ponadto, że odbiorcy wypowiedzeń z tymi zaimkami mogą wybrać jako przedmiot ich referencji dowolny element zbioru. Interpretując na przykład *gdziekolwiek*, *kiedykolwiek*, odwołuje się do fraz ‘w dowolnym miejscu’, ‘w dowolnym momencie’.

W niektórych definicjach słownikowych zaimków z morfemem *-kolwiek* występuje przymiotnik *dowolny* lub jego derywaty; por. np. *jakikolwiek*, *którykolwiek* w SJPD, SJPSz, USJP. Aby uniknąć błędnych kół w definiowaniu, należałoby wymienioną serię zaimkową (oraz serie z elementami *byle* i *bądź*) opisywać łącznie. Jest to jednak skomplikowane i zarazem obszerne zagadnienie, wymagające osobnych rozważań.

Wykaz skrótów

ISJP – *Inny słownik języka polskiego*, red. M. Bańko, t. I–II, Warszawa 2000.

NKJP – *Narodowy Korpus Języka Polskiego*, www.nkjp.pl

SJPD – *Słownik języka polskiego*, red. W. Doroszewski, t. I–XI, Warszawa 1958–1969.

SJPSz – *Słownik języka polskiego*, red. M. Szymczak, t. I–III, Warszawa 1978–1981.

SWJPDun – *Słownik współczesnego języka polskiego*, red. B. Dunaj, Warszawa 1996.

USJP – *Uniwersalny słownik języka polskiego*, red. S. Dubisz, t. I–IV, Warszawa 2006.

WSJP – *Wielki słownik języka polskiego*, red. P. Żmigrodzki, <http://www.wsjp.pl/>

Bibliografia

Andrejewicz U., 2001, *Polskie zaimki rzeczowne w ujęciu gramatycznym*, Białystok.

Błaszczak J., 1999, ‘-Kkolwiek’ pronouns in Polish: negative polarity items or free choice items or both?, [w:] *Beiträge der Europäischen Slavistischen Linguistik (Polyslav)* 2, red. K. Böttger, M. Giger, München, s. 51–62.

- Bogusławski A., 1998, *The semantic primitives 'someone', 'something' and the Russian contrast-distinction -нибыдь vs. -mo*, [w:] *Funktionswörter im Polnischen*, red. M. Grochowski, G. Hentschel, Oldenburg, s. 33–53.
- Cyra K., 2001, *Czy rzeczywiście „ktokolwiek” znaczy ‘każdy’?* „Polonica” XXI, s. 69–76.
- Danielewiczowa M., 1998, *O szczególnych właściwościach 1.os. l. poj. czasu teraźniejszego pewnych czasowników mentalnych*, „Prace Filologiczne” XLIII, s. 119–129.
- Dróżdż-Łuszczczyk K., 2006, *Studium konstrukcji elektywnych we współczesnej polszczyźnie*, Warszawa.
- Grochowski M., 1997, *O strukturze semantycznej zdań z zaimkiem „ktokolwiek”*, „Polonica” XVIII, s. 103–113.
- Grochowski M., 2000, *Funkcja intratekstualna leksemów a ich cechy gramatyczne (analiza wyrażenia „wszelki”)*, „Poradnik Językowy” 5, s. 1–10.
- Grzegorzczkowska R., 1972, *Funkcje semantyczne tzw. zaimków nieokreślonych w języku polskim*, „Prace Filologiczne” XXII, s. 63–83.
- Grzegorzczkowska R., 1987, *Zaimki uogólniające a mechanizmy tworzenia zdań ogólnych*, „Prilozi MANU” XII, 2, s. 133–140.
- Grzegorzczkowska R., 2010, *Wprowadzenie do semantyki językoznawczej*, Warszawa.
- Karolak S., 1987, *O nieokreśloności*, [w:] *Studia gramatyczne bułgarsko-polskie II. Określoność / nieokreśloność*, red. V. Koseska-Toszewa, J. Mindak, Wrocław, s. 41–64.
- Kiklewicz A., 1993, *Dlaczego „ktokolwiek” znaczy ‘każdy’, a „ktoś” znaczy ‘nikt’?* „Poradnik Językowy” 9–10, s. 518–523.
- Kiparsky P., Kiparsky C., 1971, *Fact*, [w:] *Progress in Linguistics*, red. M. Bierwisch, R. Heildolph, The Hague, s. 143–173.
- Laskowski R., 1998, *Zagadnienia ogólne morfologii*, [w:] *Gramatyka współczesnego Języka Polskiego. Morfologia*, red. R. Grzegorzczkowska, R. Laskowski, H. Wróbel, Warszawa, s. 27–86.
- Milewski T., 1965, *Językoznawstwo*, Warszawa.
- Nagórko A., 1996, *Zarys gramatyki polskiej*, Warszawa.
- Padučeva E.V., 1992, *Wypowiedź i jej odniesienie do rzeczywistości (referencyjne aspekty znaczenia zaimków)*, Warszawa.
- Růžička R., 1973, *Indefinite pronouns and quantification (кто-то and кто-нибудь in modern standard Russian)*, [w:] *Liczba, ilość, miara*, red. Z. Topolińska, M. Grochowski, Wrocław, s. 49–75.
- Szumaska D., 2007, *Przymiotnik jako przyłączone wyrażenie predykatywne. Analiza formalizacji struktur propozycjonalnych w warunkach predykcji niezdaniotwórczej*, Kraków.
- Szupryczyńska M., 1980, *Opis składniowy polskiego przymiotnika*, Toruń.
- Topolińska Z., 1977, *Wyznaczoność (tj. charakterystyka referencyjna) grupy imiennej w tekście polskim. II. Argumenty niescharakteryzowane, grupy generyczne*, „Polonica” III, s. 59–78.
- Topolińska Z., 1984, *Składnia grupy imiennej*, [w:] *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Składnia*, red. Z. Topolińska, Warszawa, s. 301–389.
- Wajszczuk J., 2010, *Functional class (so called „part of speech”) assignment as a kind of meaning-bound word syntactic information*, „Cognitive Studies” / „Études Cognitives” 10, s. 15–33.

Wierzbicka A., 1969, *Dociekania semantyczne*, Wrocław.

Wierzbicka-Piotrowska E., 2011, *Polskie zaimki nieokreślone. Wybrane zagadnienia semantyczne, syntaktyczne i pragmatyczne*, Warszawa.

Wróbel H., 2001, *Gramatyka języka polskiego*, Kraków.

The choice and indefiniteness as semantic features of the adjective *dowolny* ‘any’

Abstract

The article discusses syntactic and semantic features of the adjective *dowolny* ‘any’. The adjective in question refers to an object that the speaker intends to choose from a set of many elements. However, it doesn’t matter which object will be chosen. In the moment of choice the object loses its feature of “anyness”.

The nominal phrase with the adjective *dowolny* represents indefinite description and this phrase can occur only in non-declarative sentences. The adjective *dowolny* is semantically related to the pronouns with the morpheme *-kolwiek* ‘any’.